

Ettekanne EELK Kirikukogul: Kriisideks valmistumine kirikus

Toomas Nigola

Austatud kirikukogu liikmed!

Meie kirik on läbi aegade olnud rahvale toeks nii headel kui ka rasketel aegadel. Praeguses ajas tunneme selgesti, kuidas üks võib väga ruttu teiseks minna – ehk poliitikute keeli seisame silmitsi muutuva julgeolekukeskkonnaga. See nõuab meilt omajagu ettenägelikkust ja valmisolekut.

Kuigi hetkel pole näha Eestile otsest sõjalist ohtu, ei saa me eirata reaalsust, et mitmesugused küberründed ja muud hübriidsõja ilmingud võivad mõjutada ka meie kirikuelu. Kriisid võivad tekkida ka inimlike eksituste või hooletuse, looduskatastroofide või ulatuslike tehniliste rikete tõttu. Seepärast on oluline, et iga kogudus mõtleks läbi, kuidas säilitada oma tegevus olukorras, kus tavapärased vahendid, mida oleme harjunud pidama enesestmõistetavaks, pole kättesaadavad. Kui avastame end näiteks sarnasest olukorrast nagu Pürenee poolsaare elanikud eile, või peame mõnda aega toime tulema 19. või suisa 18. sajandi tehnoloogiliste vahenditega (ainult et vist küll ilma piisava arvu hobuste ja lambanahksete kasukateta).

Kui juhtub, et pikemaks ajaks kaob võimalus kasutada elektrit, siis jääme ilma mitte ainult elektrivalgusest, vaid ka vee- ja kanalisatsiooniteenustest, internetist, printimisvõimalustest, hiljem võib-olla ka mobiilsidest. Kuidas neis oludes oma tööd jätkame? Kas jumalateenistuste pidamiseks hädavajalikud materjalid on meil paberil olemas? Kuidas koordineerime oma tegevust? Kui vedelkütuste saadavus on piiratud ja pikemad vahemaad raskesti läbitavad – kas mõne olulise inimese puudumine võib siis saada probleemiks?

Siseministeerium on selgelt väljendanud, et kirikud on riigile olulised koostööpartnerid elanikkonnakaitse arendamisel. Ka mõned kohalikud omavalitsused on juba pöördunud kiriku poole sellesuunaliste ametlike koostööettepanekutega. Meie side kogukondadega ja usaldusväärsus teeb meist väärtuslikud tugipunktid kriisiajal. Kuid selleks, et olla tõeliselt abiks, peame ise olema valmis.

Mõned asjad, mida EELK on juba teinud ja mida plaanib teha kriisivalmiduse tõstmiseks:

1. Suvel saadab kirikuvalitsus kõigile kogudustele lihtsad ja konkreetsed juhised kriisideks valmistumiseks. Need sisaldavad soovitusi, millele mõelda, kuidas kaardistada riske, koostada tegevusplaane ja määrata vastutajaid.
2. Samuti on valmimas palvuste ja hädapäraste talituste pidamise korrad juhuks, kui kriisiolukorras vaimulik neid pidada ei saa. Need võimaldavad kogudusel jätkata vaimulikku tööd ka väga keerulistes oludes.
3. Koostöös Päästeametiga on kavas viia läbi koolitusi kõigis piiskopkondades, et tõsta meie kriisiteadlikkust ja -valmisolekut.
4. Oleme rääkimas läbi Siseministeeriumiga võimalike ühistevõimete osas.
5. Kaalume võimalusi Eesti infoturbestandardi juurutamiseks EELK-s, et võimalikult välistada tundlike andmete lekkimisest või kaotsiminekest tekkida võivaid kriise.

Mida saavad praostkonnad ja kogudused juba praegu teha?

Esiteks, võtke tõsiselt operatiivkaardi koostamist oma kirikuhoonete ja muude koguduse ruumide kohta. Kutsuge kohalikud päästjad oma hoonetega tutvuma – see on hindamatu abi nii tulekahju kui ka muude õnnetuste korral.

Teiseks, mõelge läbi, kuidas tagada autonoomne toimimine vähemalt 7 ööpäeva. Kas teil on vajalikud ressursid – küünlad, patareid, esmaabivahendid, joogivesi? Kui tundub, et endal justkui polegi midagi vaja, siis mõelge selle peale, et segastel aegadel võib mõnigi inimene tulla just kirikusse abi otsima juhul, kui kiirabi kutsuda ei saa või ümberringi on suur peataolek.

Kolmandaks, mõelge läbi ja jagage kogudustes konkreetsed ülesanded. Kellel on kiriku võtmed ja kuidas temaga ühendust saab, kui telefon ei tööta ja autoga sõita ei saa? Kes teab, millised asjad tuleb evakueerida juhul, kui tekib oht jääda sõjale jalgu? Kes on valmis pakkuma hingeabi kohalikes kerksuskeskustes, kui õpetaja on näiteks mobiliseeritud?

Neljandaks, tehke koostööd kohaliku omavalitsusega. Viige oma kriisiplaanid kooskõlla KOV-i plaanidega ja osalege võimalusel kriisiõppustel. Mõnel pool on omavalitsused ise

pöördunud koguduste poole koostöösooviga, teisel aga oodatakse, et kogudused ise initsiatiivi ilmutavad.

Viiendaks, mõelge läbi, kas teie koguduse ruume saaks kasutada varjumis- või evakuatsioonikohana. Kui jah, siis andke sellest teada nii kohalikule omavalitsusele kui ka konsistooriumile. Kesk- ja Lääne-Eesti kogudustel tasub tõsiselt mõelda ka võimalusele, et idapoolsete maakondade evakueerimisel sõjaohu korral võib korraga olla kümneid tuhandeid inimesi, kes vajavad peavarju mitte mõneks päevaks, vaid kuudeks, halvemal juhul lausa aastateks, nagu näitab Ukraina kogemus.

Kuuendaks, mõelge sellegi peale, et tõsise kriisi korral saabub suures koguses humanitaarabi justnimelt partnerkirikute kaudu ning kogu maad katvat koguduste võrgustikku nähakse usaldusväärse kanalina selle abi jagamisel. Kas teie kogudusel on ruume, mida saab humanitaarabi ladustamiseks, sorteerimiseks ning jagamiseks kasutada? Kas on võimalik nende vajadustega arvestada remonditööde kavandamisel?

Kriisideks valmistumine ei ole hirmu külvamine, vaid vastutustundlik tegutsemine. Kui me oleme asjad läbi mõelnud ning jõudumööda valmistunud, saame olla oma rahvale toeks ka kõige keerulisematel aegadel.

Apostel Paulus kirjutab: *"Jumal ei ole meile ju andnud arguse vaimu, vaid väe ja armastuse ja mõistlikkuse vaimu."* (2Tm 1:7) Selles vaimus kutsun teid üles tegutsema – mõistlikult valmistuma, et saaksime olla Jumala armastuse ja väe kandjateks ka kriisiaegadel.

Tänan teid tähelepanu eest!